

Handwritten text in a rectangular box, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

مختصر مخنوم
شرح
حکمت علیہ

جلد سی و دوم

سرشناسه: جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۱۲ -
 عنوان و پدیدآور: حقیق مختوم جلد سی و دوم: شرح حکمت متعالیه / مولف: آیت الله جوادی آملی؛ تحقیق و
 تدوین: منصور شمس علیپور .
 مشخصات ظاهری: قم: اسراء، ۱۳۹۹.
 شابک: ۱-۹۵-۷۸۳۵-۶۰۰-۹۷۸
 یادداشت: فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 یادداشت ج-۳۲ چاپ اول: ۱۳۹۹.
 یادداشت: کتابنامه.
 عنوان دیگر: شرح حکمت متعالیه
 موضوع: صدرالدین شیرازی، محمدبن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ق. الاسفار الاربعه - نقد و تفسیر
 موضوع: فلسفه اسلامی _ متون قدیمی تا قرن ۱۴ حکمت متعالیه.
 شناسه افزوده: شمس علیپور، منصور .
 رده بندی کنگره: ج ۹ / ۱۰۸۳ / BBR
 رده بندی بی: بی: ۱۸۹ / ۲۹۷
 شماره کتابخانه ملی: ۶۳۹۷-۶۷۷

پژوهشگاه علوم و حیانی معارج

- کتاب: شرح مختوم جلد سی و دوم (شرح حکمت متعالیه بخش دوم از جلد هشتم)
- مؤلف: آیت الله جوادی آملی (دام ظلّه العالی)
- تحقیق و تدوین: منصور شمس علیپور
- مدیر تولید: حمیدرضا ابراهیمی
- ویرایش: علیرضا تاجیک
- حروف نگاری و صفحه آرایی: پژوهشگاه علوم و حیانی معارج
- ناشر: مرکز نشر اسراء
- چاپخانه: مرکز نشر اسراء
- نوبت چاپ: اول
- سال نشر: بهار ۱۳۹۹ ش
- شابک (جلد سی و دوم): ۱-۹۵-۷۸۳۵-۶۰۰-۹۷۸
- تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
- قیمت: ۶۳۰۰۰۰ ریال

همه حقوق طبع محفوظ است

آدرس: قم، بلوار ۷۵ متری عمار یاسر، نبش خیابان قدوسی، بنیاد بین المللی علوم و حیانی اسراء

تلفن: ۳۷۷۶۵۳۵۶ - ۳۷۷۶۵۳۵۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۱۱۸۲

پست الکترونیک: nashresra@gmail.com

www.nashresra.ir

فهرست موضوعات

مصل ۳. دفع اشکالات بر جوهریت نفس

- ۱۷..... تمهید
- ۱۹..... مقام نخست: نظریه ماء سه گانه بر باب جوهر یا عرض بودن نفس حیوانی و نباتی
- ۲۰..... یک. نظریه جوهریت نفس حیوانی و نباتی
- ۲۰..... گام نخست. نفوس سه گانه از قوا و نباتی، «قوای جسمانی» و «حال در اجسام»
- ۲۳..... گام دوم. نفس حیوانی عبارت است از مجموعه مرکب
- ۲۴..... گام سوم. علیت نفس حیوانی (ونسف نباتی) بیان مجموعه مرکب، مستلزم جوهریت آن
- ۲۵..... دو. نظریه جوهریت و عرضیت نفس حیوانی و نباتی به اعتبارهای گوناگون
- ۲۶..... نقد نظریه: ابتدای نظریه بر اصل «نسبت حریت و عرضیت»
- ۲۷..... تحلیل دقیق مسئله و بازخوانی انتقاد
- ۲۹..... انتقاد دیگر از استدلال مدافعان نظریه
- ۳۳..... سه. نظریه عرضیت نفس حیوانی و نباتی
- ۳۴..... اشکال های سه گانه بر «نظریه جوهریت نفس»
- ۳۵..... اشکال یکم
- ۳۶..... پاسخ به اشکال یکم
- ۳۶..... اشکال دوم
- ۳۷..... پاسخ به اشکال دوم
- ۴۶..... اشکال سوم
- ۴۸..... پاسخ به اشکال سوم

- مقام دوم. انتقاد فخرالدین رازی از ابن سینا و پاسخ صدرالمتهین ۵۳
- مبانی انتقاد فخر رازی ۵۳
- استدلال فخر رازی با طرح دو فرض ۵۴
- وجود تناقض در سخن ابن سینا از نگاه فخر رازی ۵۶
- راه حل فخر رازی: عرضیت جوهر برای انواع جوهری ۵۶
- پاسخ صدرالمتهین به انتقاد فخرالدین رازی ۵۸
- شش نکته در تحلیل مسئله ۵۸
- تمکیک علم حصولی و علم حضوری به نفس ۶۰
- خلسه معنوی سهروردی، و مرزبندی معلم اول میان علم حضوری و حصولی .. ۶۴
- مقام سوم. حقیق ۷۱
- مطلب نخست. بیوه استدلال بر جوهریت نفس ۷۱
- الف. استدلال از راه تقویم ۷۱
- ب. استدلال از راه ادراک ۷۲
- مطلب دوم. مقایسه استدلال از راه تقویم و استدلال از راه ادراک ۷۳
- مطلب سوم. نگاهی دوباره به حقیق از راه ادراک سه گانه ۷۵
- مطلب چهارم. تقویم ماده قریب از سوی نفوس حیوانات دانی ۸۱
- تکمله بر اساس مبانی حکمت متعالیه ۸۵
- مطلب پنجم. «موضوع بعید یا ابعده» نفس پس از مفارقت جسم از «موضوع قریب» ۸۸
- دشواری نظری احتمال «جانشینی صورتی برای نفس» ۸۹
- تعلیق سبزواری درباره صورت جانشین نفس ۹۰
- مقام چهارم: اشکال دیگر بر مدعای جوهریت نفس و پاسخ آن ۹۵
- اشکال بر مدعای جوهریت نفس حیوانی ۹۶
- پاسخ به اشکال با بررسی معانی محتمل از «نفس نباتی» ۹۷
- بررسی احتمال نخست ۹۸
- بررسی احتمال دوم ۱۰۰
- بررسی احتمال سوم ۱۰۲
- جمع بندی ۱۰۶
- مقام پنجم: اشاره اجمالی به ارتباط نفس با قوای خود ۱۰۹

- مطلب یکم. مبنای ابتکاری صدرالمتألهین در باب نفس و قوای آن ۱۰۹
- مطلب دوم. نسبت قوای نفسانی با یکدیگر بنا به تحلیل صدرالمتألهین ۱۱۱
- مطلب سوم. تقدیم و تأخیر در قوای نفسانی ۱۱۲
- مطلب چهارم. مبدئیت نفس حیوانی در انجام دادن اعمال نباتی ۱۱۳
- مطلب پنجم. استدلال نخست بر مبدئیت نفس حیوانی در انجام اعمال نباتی و طبیعی ۱۱۵
- مطلب ششم. استدلال دوم بر مبدئیت نفس حیوانی در انجام اعمال نباتی و طبیعی ۱۱۷
- مطلب هفتم. توضیح بیشتر درباره نحوه تأثیر حالات نفسانی در انفعالات بدنی ۱۲۱
- مطلب هشتم. دامنه گسترده نفوذ «فعل نفس» ۱۲۵
- مطلب نهم. تخالف در نفوس مستلزم تخالف در نوعیت ۱۲۸
- مطلب دهم. اختلاف نوعی قوای نباتی در گیاه با قوای نباتی در حیوان ۱۳۳
- مطلب یازدهم. اختلاف نوعی در قوای بهظاهر مشترک در گیاه، حیوان و انسان ۱۳۳
- مطلب دهم. بودن قوای نباتی در نفوس سه گانه ۱۳۵
- مطلب سوم. معنای اصطلاح «القوه» ۱۳۶

نشانیات فصل ۳

- یکم. مسائل نفس در حکمت متعالیه ۱۳۸
- دوم. سفر از اصالت ماهیت تا وحدت وجود ۱۳۸
- سوم. سفر از تریب وجود به تشبیه وجود ۱۳۹
- چهارم. تفاوت تفسیر مسائل نفس در دو مبنای «ثنیه» و «تریب» ۱۳۹
- پنجم. اشاره ای به معنای «النفس کل القوی» ۱۴۱
- ششم. تحلیل معنای «بالقوه» ۱۴۱

فصل ۴. نمایی کلی از قوای نفسانی منتشر در بدن

- تمهید ۱۴۵
- نگاهی به عنوان فصل ۱۴۵
- سه مبنای اصلی در باب قوای نفسانی ۱۴۷
- طرح مقامات فصل بر پایه مبنای فلسفه مشاء در باب قوای نفسانی ۱۴۸
- مقام نخست. تقسیم کلی قوای نفسانی ۱۴۸
- مقام دوم. تقسیم قوای نفس نباتی ۱۵۵

- ۱۵۵ یک. قوه غاذیه (تغذیه‌گر)
- ۱۵۶ دو. قوه مُنمیه (رشد‌دهنده)
- ۱۵۷ سه. قوه مولده
- ۱۶۱ مقام سوم. تقسیم قوای نفس حیوانی
- ۱۶۲ یک. قوای تحریکی نفس حیوانی
- ۱۶۲ الف. قوه برانگیزاننده حرکت (باعث حرکت)
- ۱۶۵ ب. قوه انجام‌دهنده حرکت (فاعل حرکت)
- ۱۶۷ دو. وای ادراکی نفس حیوانی
- ۱۶۷ ج. قوای ادراکی ظاهری (حواس ظاهری)
- ۱۷۰ د. وای ادراکی باطنی (حواس باطنی)
- ۱۷۸ مقام چهارم. جریانه سماوی قوای باطنی
- ۱۸۳ دو نظریه دیگر درباره قوای نفس حیوانی
- ۱۸۵ روح بخاری، حامل همه قوای حیوانی

فصل ۵. بنیان فلسفی در اثبات تعدد قوای نفسانی

- ۱۸۹ تمهید
- ۱۹۱ مقام نخست. تأسیس چارچوب نظری در اثبات تعدد قوای نفسانی
- ۱۹۱ اختلاف نظر صدرالمتألهین با ابن سینا و فخر رازی در تأسیس چارچوب نظری
- ۱۹۴ بیان و نقد پنج وجه در باب منشأ اختلاف قوا و مبادی
- ۱۹۴ وجه نخست. اختلاف در مفهوم
- ۱۹۶ انتقاد از وجه نخست
- ۲۰۰ وجه دوم. اختلاف به وجود و عدم
- ۲۰۳ انتقاد از وجه دوم
- ۲۰۵ وجه سوم. اختلاف در شدت و ضعف
- ۲۰۶ انتقاد از وجه سوم
- ۲۱۷ وجه چهارم. اختلاف به سرعت و بطیء
- ۲۱۹ انتقاد از وجه چهارم
- ۲۲۰ وجه پنجم. اختلاف نوعی آثار
- ۲۲۲ انتقاد از وجه پنجم

- ۲۲۹ تحلیل جامع مبنای مشایبان در تعدد قوای نفسانی . مقام دوم .
- ۲۲۹ استدلال نخست بر تعدد قوای نفسانی .
- ۲۳۰ گام اول . تقریر استدلال نخست .
- ۲۳۵ گام دوم . انتقاد صدرالمآلهین از استدلال نخست .
- ۲۳۶ گام سوم . انتقاد فخرالدین رازی از استدلال نخست .
- ۲۳۸ استدلال دوم بر تعدد قوای نفسانی .
- ۲۴۰ بررسی استدلال دوم بر تعدد قوای نفسانی .
- ۲۴۱ استدلال سوم بر تعدد قوای نفسانی .
- ۲۴۳ عقول اول و نحوه صدور کثرات .
- ۲۴۶ نهات حیثیات در علت فاعلی .
- ۲۴۷ نقد و نظر .
- ۲۵۱ مقام سوم . اشکال اول عام در باب تعدد قوای نفسانی .
- ۲۵۱ تفاوت سازماندهی طرح . نکات کارها در اسفار والمباحث المشرقیه .
- ۲۵۲ سازماندهی مطالب // بحث المشرقیه .
- ۲۵۴ سازماندهی مطالب در اسفار .
- ۲۵۶ طرح اشکال‌های عام بر مدعای تعدد قوای نفسانی .
- ۲۵۷ گروه الف . اشکال‌های عام کلی .
- ۲۶۲ گروه ب . اشکال‌های عام موردی .
- ۲۶۷ بررسی ارتباط اشکال‌های عام با قاعده الواحد .
- ۲۷۹ مقام چهارم . اشکال‌های خاص در باب تعدد قوای نفسانی .
- ۲۷۹ اشکال نخست . تغایر قوه مدرک جزئیات با قوه مدرک کلیات .
- ۲۸۰ استدلال بر تغایر قوه مدرک جزئیات با نفس ناطقه .
- ۲۸۱ هفت نکته در توضیح فضای بحث «تعدد قوای نفسانی» .
- ۲۸۴ انتقاد فخرالدین رازی از استدلال .
- ۲۸۸ پاسخ صدرالمآلهین به اشکال نخست .
- ۲۹۱ برداشت نادرست فخرالدین رازی درباره سهم قوای نفسانی .
- ۲۹۲ دو دلیل (وجدان و برهان) بر ابطال برداشت فخر رازی .
- ۲۹۳ دلیل اول . یافت وجدان .

- دلیل دوم. برهان‌های صدرالمতألهین بر اشراف کامل نفس ۲۹۳
- اشکال دوم. تغایر قوه طبیعی و قوه حیوانی ۲۹۷
- استدلال بر تغایر قوه طبیعی از قوه حیوانی ۲۹۸
- استدلال مشابه بر تغایر انواع قوای ادراکی با یکدیگر ۳۰۱
- انتقاد فخرالدین رازی از استدلال ۳۰۳
- دیدگاه صدرالمতألهین در پاسخ اشکال دوم ۳۰۵
- پاسخ صدرالمতألهین به دو مورد نقض مطرح شده در اشکال ۳۰۸
- اشکال سوم. تغایر قوه حیوانی و قوه نباتی ۳۱۷
- استدلال بر تغایر قوه حیوانی و قوه نباتی ۳۱۷
- انتقاد فخرالدین رازی از استدلال ۳۱۹
- پاسخ صدرالمতألهین به اشکال سوم ۳۲۱
- مقام پنجم. دفاع دوباره از نظریه نفسانی ۳۲۵
- نظریه فخر رازی دربارهٔ مدد انسان نفسانی ۳۲۵
- توضیح صدرالمতألهین دربارهٔ نظریه قوای نفسانی ۳۲۸
- مقام ششم. چگونگی اسناد افعال نباتی ۳۳۷
- مطلب نخست. اعتراض (استدلال فخرالدین رازی بر مدعایش) ۳۳۸
- مطلب دوم. پاسخ نخست به اعتراض ۳۳۹
- مطلب سوم. انتقاد از پاسخ نخست ۳۴۰
- مطلب چهارم. تحلیل صدرالمতألهین و پاسخ وی به اعتراض ۳۴۰
- بخش یکم از مطلب چهارم. اشاره به چند مقدمه فلسفی ۳۴۱
- بخش دوم از مطلب چهارم. پاسخ تفصیلی به اعتراض فخرالدین رازی ۳۴۶
- دو شاهد در تثبیت مدعا ۳۵۲
- اشاره به یک نکته ۳۵۳

اشارات فصل ۵

- یکم. قاعدة الواحد، «فلسفی الحدوث و عرفانی البقاء» ۳۵۵
- دوم. معنای «عرفانی البقاء بودن» قاعدة الواحد ۳۵۶

باب سوم. در بیان قوای نباتی و افعال و احوال آنها

فصل ۱. نگاهی کلی به تقسیم قوای نباتی

- ۳۶۹ تمهید
- ۳۶۹ مقام یکم. وجه انقسام قوای نباتی و اقسام آنها
- ۳۷۰ دو گروه اصلی قوای نباتی
- ۳۷۰ برای نباتی گروه الف. «قوای مخدوم»
- ۳۷۱ برای نباتی با هدف بقای شخص
- ۳۷۸ قوه‌ای نباتی با هدف بقای نوع
- ۳۸۰ قوای زانی گریز. «قوای خادم»
- ۳۸۵ مقام دوم. مباحث کلی در باب قوه جاذب
- ۳۸۵ مطلب یکم. اثبات قوه جاذب. با مشاهده مستقیم پزشکی
- ۳۸۷ مطلب دوم. اثبات قوه جاذب از راه استنتاج (قیاس)
- ۳۹۱ مقام سوم. مباحث کلی در باب قوا ماسک
- ۳۹۱ الف. اثبات قوه ماسک با مشاهده طبی
- ۳۹۳ ب. اثبات قوه ماسک از راه استنتاج
- ۳۹۹ مقام چهارم. مباحث کلی در باب قوه هاضم
- ۴۰۱ مطلب نخست: فرق میان دو قوه غذایی و هاضم
- ۴۰۳ مطلب دوم: اعتراض نخست فخرالدین رازی به فرق در قوه غذایی و هاضم
- ۴۰۴ گام نخست. صورت بندی استدلال فخرالدین رازی در اعتراض نخست
- ۴۰۴ گام دوم. بسط مقدمه‌های استدلال
- ۴۰۵ گام سوم. اثبات دو مقدمه صغری و کبری
- ۴۰۹ گام چهارم. نتیجه استدلال و تثبیت اعتراض
- ۴۱۰ مطلب سوم: پاسخ صدرالمতألهین به اعتراض نخست
- ۴۱۱ گام نخست. دو معنای متفاوت از اصطلاح «غایت حرکت»
- ۴۱۳ گام دوم. توضیح دقیق‌تر درباره عملکرد قوه هاضم
- ۴۱۴ گام سوم. اصطلاح «غایت» و نسبت آن با معنای «حد حرکت»
- ۴۱۴ گام چهارم. وصول به حد و مقصود از وصول
- ۴۱۵ پاسخ کوتاه صدرالمতألهین در شرح الهدایة الاثیریة

مطلب چهارم: اعتراض دوم فخرالدین رازی به فرق دو قوهٔ غذایی و هاضم ۴۱۷

مطلب پنجم: پاسخ صدرالمتألهین به اعتراض دوم ۴۱۸

اشاره فصل ۱

یادآوری برخی اصول حکمت متعالیه دربارهٔ مباحث فصل اول ۴۲۴

فصل ۲. درباره چند مطلب مرتبط با قوای خادم قوه غذایی

تمهید ۴۳۱

مطلب نخست. عملکرد قوهٔ هاضم بر پسماندهای غذا ۴۳۱

مطلب دوم. گزارش کوتاهی دربارهٔ عملکرد قوهٔ دافع ۴۳۳

دلیل خاص. اثبات قوهٔ دافع ۴۳۳

دلیل عام. اثبات قوهٔ دافع ۴۳۴

مطلب سوم. لزوم ایستادگی بر نواهی چهارگانهٔ خادم غذایی ۴۳۴

مطلب چهارم. آلات و ابزارهای جهت قوهٔ خادم غذایی ۴۳۷

پاسخ به یک پرسش ۴۴۰

اشارات فصل ۲

یکم. ناکامی پیشینیان در علوم حسی و متأخران از هارو، عقلانیت و حیانی ۴۴۲

دوم. بهره‌های قاعدهٔ الواحد بر پایهٔ تحلیل عرفانی ۴۴۲

فصل ۳. تضاعف قوا در اعضای حیوان، حقیقت عاقله و راتب هضم

تمهید ۴۴۷

مقام نخست. تضاعف قوای خادم غذایی در بعضی اعضای بدن ۴۴۷

مقام دوم. تعریف غذا از نگاه طبیعی دانان و پزشکان پیشین ۴۵۳

مقام سوم. نگاه ویژهٔ صدرالمتألهین به حقیقت غذا ۴۵۹

انتقاد صدرالمتألهین از نظریهٔ رایج در باب تغذیه و نمو ۴۶۲

مقام چهارم. عینیت مغذی با غذای بالفعل ۴۶۷

اشاره فصل ۳

نحوهٔ اتحاد غذا و مغذی ۴۷۱

فصل ۴. مراتب چهارگانه هضم

۴۷۵	تمهید
۴۷۶	نکته یکم. مختصری در باب مراتب تجرید صورت علمی
۴۷۸	نکته دوم. غذای حیوان
۴۷۹	نکته سوم. مراتب چهارگانه هضم
۴۸۵	نکته چهارم. اقسام چهارگانه پسماند

اشاره فصل ۴

۴۸۷	معنای سحر و جادو و بیان انسان در حکمت متعالیه
-----	---

فهرست‌ها

۴۹۱	فهرست آیات
۴۹۳	فهرست روایات
۴۹۵	فهرست اشعار
۴۹۷	فهرست اعلام
۵۰۱	فهرست کتب
۵۰۵	فهرست منابع